

MUSEET I UNIVERSITETET

- et forslag til universitetsmuseets rolle i framtida

MUSEUMSUTREDNINGEN

28.01.98

Hovedkonklusjon og sammendrag

Til Styret ved Universitetet i Tromsø

Universitetet i Tromsø vedtok 11.04.1996 å utrede Tromsø Museums rolle i framtiden.

Museumsutvalget ble oppnevnt av styrets arbeidsutvalg 16.09.1996. Med dette avgir utvalget sin innstilling. Innstillinga er enstemmig.

Tromsø 28. Januar 1998

Knut Helskog
(leder)

Johan Andersen

Jan von Bonsdorff

Else Bottengård

Liv Mølster

Per Helge Nylund

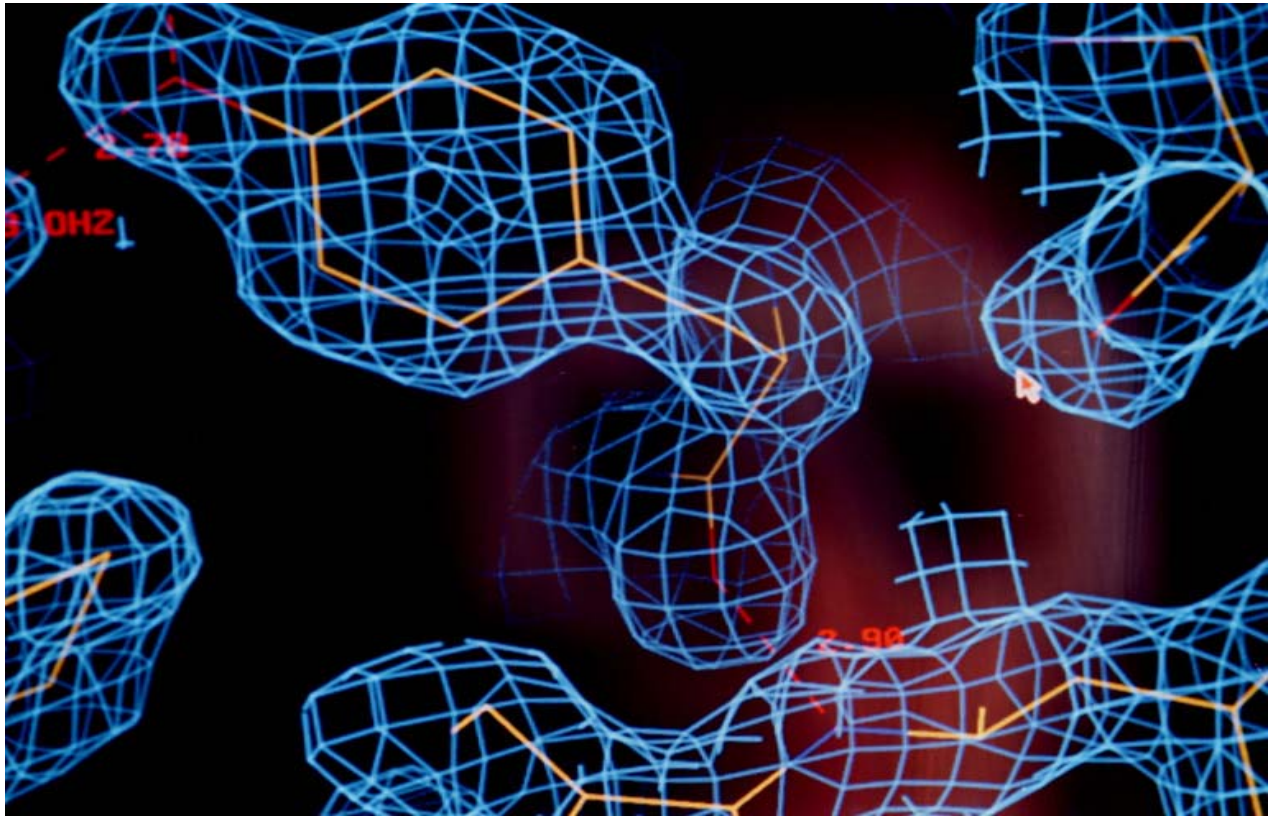
Arvid Petterson

Forsidefoto:

”Universitetet, et sentrum i landsdelen?”

Foto: Ola Røe (<http://www.olaroe.no/>)

1	HOVEDKONKLUSJON	V
2	SAMMENDRAG	IX
2.1	Forskning.....	IX
2.1.1	Utvalgets anbefalinger for å styrke forskningen og dens rolle.....	IX
2.2	Undervisning	X
2.2.1	Utvalgets anbefalinger for å styrke undervisningen og dens rolle	X
2.3	Formidling.....	XI
2.3.1	Utvalgets anbefalinger for å styrke formidlingen og dens rolle.....	XII
2.4	Samling.....	XII
2.4.1	Utvalgets anbefalinger for å styrke samlingen og dens rolle	XIII
2.5	Bibliotek.....	XIII
2.5.1	Utvalgets anbefalinger for å styrke bibliotek tjenesten og dens rolle	XIV
2.6	Lokalisering.....	XIV
2.6.1	Utvalgets anbefalinger.....	XIV
2.7	Museet i landsdelen.....	XIV
2.7.1	Utvalgets anbefalinger for å styrke Universitetet og TMUs landsdelsrelevans:	XV

”Universitetsmuseet bør speile bredden i Universitetets forskning”

Studie av simulert molekyloppbygging ved Mat.Nat.Fak.

Foto: Ola Røe (<http://www.olaroe.no/>)

1 HOVEDKONKLUSJON

Museumsutvalget har fått i oppgave å utrede og fremme hvilken rolle det mener Tromsø Museum – Universitetsmuseum i Tromsø (TMU), skal ha i det framtidige Universitet i Tromsø. Utvalgets hovedkonklusjon er at Tromsø Museum, med sine særtrekk og fortrinn, vil kunne spille mange og betydningsfulle roller for og i et Universitet som må ivareta fortiden og posisjonere seg strategisk i framtiden.

Universitetet i Tromsø har vedtatt en ny organisasjonsstruktur etter en lang prosess med utredninger og diskusjoner i det såkalte ”Reorganiseringsprosjektet”. Med referanse til dette prosjektet og Museumsutvalgets mandat, trekker Museumsutvalget den konklusjon at diskusjonen om å overføre deler av eller hele det vitenskapelige personalet fra Universitetsmuseum til andre fakultet når Museet flyttes til Breivika, bør avsluttes. I stedet vil utvalget anbefale at de personalmessige og organisatoriske båndene mellom Universitetets øvrige avdelinger og Museet styrkes. Man bør satse på å utvikle en livskraftig og dynamisk kontaktflate gjennom økt samarbeid og økt ressursutveksling.

Utvalgets analyse peker på at Universitetet i Tromsø bør satse på å bygge opp og utvikle en nyskaping i Breivika en nyskaping som vil vekke oppsikt i den nasjonale og internasjonale universitetsverden. Universitetet i Tromsø bør satse på en strategi hvor det profilerer seg gjennom å forene det beste i tradisjonene ved Tromsø Museum med science-senterets¹ fortrinn i et nybygg i Breivika. Utvalgets hovedforslag kan firedeles:

1. *Universitetet bør vurdere hvordan det kan stimulere til organisasjonsmodeller som åpner for en mer helhetlig ressursutnytting i forholdet mellom TMU og Universitetets øvrige fagmiljø. Utvalget kan tenke seg en ressursutveksling hvor alle fagmiljøene ved Universitetet, i samarbeid med TMU, utfører forskjellige former for forskning, forskningsformidling, og opplysnings- og samlingsvirksomhet, muligens som en del av forskernes pliktarbeid.*
2. *Universitetet bør vurdere om - og hvordan - det kan finne ordninger som muliggjør en bedre anvendelse av TMUs særegne forskning og store samlinger. Utvalget kan vanskelig se for seg et universitetsmuseum hvor det ikke forskes og samles; formidling og undervisning er funksjoner av samling og forskning.*
3. *Universitetet bør også vurdere hvordan det kan utvikle og vedlikeholde en ny, tydelig og godt synlig formidlings- og profileringsstrategi. I denne strategien bør man vurdere hvordan man kan kombinere ny kommunikasjonsteknologi (som Internett) med publikasjoner, utstillinger og aktiviteter.*
4. *Universitetet bør vurdere å forsere arbeidet med å utvikle et nybygg for TMU Breivika. Dette bygget skal være en møteplass hvor den ovennevnte aktiviteten samles og gis gode vilkår: Det nye Universitetsmuseum bør romme tidsmessige magasiner, gode utstillingsarealer, forelesningssaler, laboratorier, publikumskantine og dessuten skape*

¹ Science center – tanken synes å etablere seg skikkelig i Norge... Slike senter inviterer publikum selv til å oppleve utforskning av temaer, i hovedsak innenfor naturvitenskap og teknologi. De kan gi en mer dyptgående erfaring enn noe annet formidlingsmedium og engasjerer de besøkende i virkelige eksperimenter, slik at vi får direkte personlig erfaring med enkle forskningsprosesser... (Jf. Forskningsrådets ”Nasjonal strategi for allmennrettet forskningsformidling”).

mulighet for allmennheten til å lære om alt, fra forsøk med kveiteoppdrett til kreftforskning i et exploratorium eller science-senter.

En positiv sideeffekt av dette vil trolig bli at allmennheten får et nærmere forhold til universitetsområdet i Breivika. Utvalget ser tre sentrale målgrupper for denne type formidling: Barn og unge, befolkningen i Tromsø, landsdelen og Norge forøvrig, og dessuten et internasjonalt publikum. Siden Universitetet mangler utstillingsarealer i Breivika, bør man ta mål av seg å realisere lokaler hvor en er i stand til å vise de virkelig store og betydningsfulle internasjonale utstillingene i Nord-Norge i framtida.

Bakgrunnen for forslagene er at utvalget oppfatter at Universitetet står i en situasjon hvor det må bringe sammen to vidt forskjellige behov og krav:

- Universitetet i Tromsø vil, etter utvalgets oppfatning, ha et økende behov for å utvikle og markere sine fortrinn gjennom en tydelig og godt synlig profil mht. forskning, undervisning og formidling. Grunnen til dette er at Universitetet har et framtidig behov for å rekruttere forskere og studenter, og for å formidle forskningens betydning, muligheter og vesen til allmennheten.
- Den nye universitetsloven legger, etter utvalgets oppfatning, utvetydige føringer på universitetenes forvaltning og utvikling av utstillinger og vitenskapelige samlinger. Både TMU og Universitetet som helhet har et klart behov for nye, større, sikre og tidsmessige magasiner for vitenskapelig grunnlagsmateriale, arkiver og samlinger. Grunnen til dette er at det per i dag finnes store restanser, lagringsforhold der vesentlig forsknings- og dokumentasjonsgrunnlag går tapt, og dessuten for små og utilstrekkelig sikrede magasiner for Universitetet som helhet. Universitetet har vist positiv vilje til å finne mellomløsninger i de mest akutte tilfellene som har oppstått ved TMU. Utvalget ser seg likevel nødt til å påpeke at konsekvensen av den totale tapsprosessen samlingene ved Universitetet nå er inne i, er at uerstattelige verdier står i fare for å gå tapt.

*Undervisning i "Eventyrskogen" ved Tromsø Museum
Foto: Tromsø Museum*

*"I hvilken retning skal Universitetet gå?" Fra Universitetsområdet i Breivika
Foto: Ola Røe (<http://www.olaroe.no/>)*

2 SAMMENDRAG

Når utvalget har endt opp med hovedkonklusjon foran, er det med utgangspunkt i en gjennomgang av funksjoner og aktiviteter Tromsø Museum utfører per i dag, og en utkrystallisering av de fortrinn som ligger i disse funksjonene og aktivitetene. Dette har utvalget gjort gjennom å vurdere forskningen, samlingen, formidlingen, undervisningen, infrastrukturen, lokaliseringen og landsdelsrelevansen, sett i lys av hvilke roller Universitetets museum bør ha i framtida.

2.1 FORSKNING

Forskningen ved TMU spenner fra det kultur- til det naturhistoriske, og retter seg i hovedsak mot forhold i Nord-Norge og det sirkumpolare området (inkl. Barentsområdet). Det utføres per i dag forskning ved TMU som man *ikke* gjør andre steder ved Universitetet. Det er mye som tyder på at orienteringen forskningen ved TMU har, gjør at den "treffer blink" i forhold til debatten om å utvikle særegne forskningsprofiler i knutepunktene i Norgesnett, og at den har betydning for kunnskapsgenereringen i landsdelen. Likevel er det forhold som peker i retning av at i den store universitetssammenhengen er forskningen ved TMU, relativt sett, ikke så sentral for Universitetet som den var i starten. Dette skyldes *ikke* at det forskes mindre ved TMU enn før, men at andre forskningsmiljø ved Universitetet har utviklet seg mht. stillinger, vitenskapelig produksjon og studentvekst. Utvalget peker på at aktiv forskning er en kjerneaktivitet for et universitetsmuseum og at formidlingen er en funksjon av forskningen.

Utvalget peker også på at samlingene ved TMU utgjør en lett tilgjengelig og alt for lite utnyttet forskningsressurs når Universitetet betraktes som et hele. Samlingene har et utnyttbart forskningspotensiale for studenter, doktorgradskandidater og andre forskere, og kan som sådan være en innsatsfaktor som brukes til å redusere gjennomstrømningstiden for studenter fra Universitetet i Tromsø. Utvalget oppfatter de øvrige fagmiljøene dit hen at de i hovedsak er åpne for et økt forskningssamarbeid med TMU.

2.1.1 Utvalgets anbefalinger for å styrke forskningen og dens rolle

- A. Utvalget anbefaler at Tromsø Museum (TMU) i framtiden skal være en autonom avdeling ved Universitetet i Tromsø. *Forskning* (også i form av *komparative* studier) om og i Nord-Norge og nordområdene (jfr St. vedtak av 3. des. 1975) skal fortsette å være en kjerneaktivitet i avdelingens framtidige virkefelt. Forskning skal være en del av det vitenskapelige personalets pliktarbeid, på lik linje med vitenskapelig ansatte i Universitetets øvrige fagmiljø. Dette er vesentlig for at TMU skal klare å fylle sin rolle på andre felt.
- B. Utvalget anbefaler at fagkollektivet ved Tromsø Museum styrkes, slik at Universitetet som helhet sikres et framtidsrettet forskningsmiljø som dekker de vesentlige problemstillingene knyttet til Nord-Norge og de arktiske egner kvalitativt godt. Dette kan gjerne kombineres med ordninger som åpner for å huse gjesteforskere som har spesialisert seg på forskning fra og i nordområdene.
- C. Utvalget anbefaler at TMUs vitenskapelige personale skal være faglig ansvarlig for at TMUs samlinger og databaser er tilgjengelig i forskningsøyemed for alle klarerte brukere.
- D. Utvalget anbefaler at TMUs vitenskapelige personale gis adgang til å veilede studenter og stipendiater i deres forskningsutdanning og forskningsarbeid, i samarbeid med ansvarlig gradsgivende fakultet. Dette anses som et vesentlig forskningsstimulerende tiltak for alle parter.

- E. Utvalget anbefaler at TMU får ansvar for å legge til rette for at de studentene som har legitimt behov for tilgang til arkiv og samlinger får den assistanse de behøver, i egnede lokaler.
- F. Utvalget anbefaler at TMUs vitenskapelig personale skal ha anledning til å yte landsdelens øvrige museer assistanse, når de skal utvikle faglig og forskningsmessig kompetanse for samling og utstilling. (Jf. NOU 1996:7. Om universitetsmuseenes rolle).
- G. Utvalget anbefaler at TMU snarest råd samlokaliseres med Universitetets øvrige fagmiljø i Breivika. Utvalget regner med at dette vil stimulere forskningen, både hos studenter, TMUs ansatte og hos kollegaer på Universitetet for øvrig.

2.2 UNDERVISNING

Undervisningen som gis av ansatte ved TMU, har samme orientering mot nordområdene som forskningen. Den er både en funksjon av forskning og samling. De ansatte ved museet påpeker at man må gjøre et klart og kvalitativt skille mellom formidling og undervisning på universitetsnivå.

Det som særpreger TMU i forhold til de andre enhetene på Universitetet, er at TMU *ikke* er en undervisningsenhet. De vitenskapelig ansatte har ikke undervisningsplikt, men Museumsstyret (det daværende Instituttrådet) har vedtatt at de kan benytte seg av 10% undervisningsrett. TMU har heller ikke rett til å tildele grader eller vektall for undervisning. Likevel finner man at i et historisk perspektiv har de vitenskapelig ansatte ved TMU lenge gitt undervisning og hatt studenter (på alle nivå) i samarbeid med andre fagenheter (se figur 3 og 4 i vedlegget). Bakgrunnen for dette finner man i flere forhold: De ansatte opplever studentkontakten som et stimuli i forskningen, de ansatte vet at de forvalter fag som bør komme studenter, landsdelen og vitenskapen til gode, de ansatte opplever at undervisning bidrar til å opprettholde kontakten med de øvrige fagmiljøene, de ansatte opplever at noen (men altfor få) studenter søker kunnskap og magasinert materiale som finnes ved TMU osv. I det samme historiske perspektiv finner man likevel at betydningen undervisningen ved TMU har hatt, i relative termer, er redusert med fremveksten av sterke fagmiljø og nye parametre for tildeling av ressurser knyttet til studentproduksjon.

Det er utvalgets oppfatning at de undervisningsressursene som TMU forvalter i form av samlinger og forskning, utnyttes utilstrekkelig med tanke på Universitetets beste per i dag. De øvrige fagmiljøene ser i hovedsak at undervisningsressursene ved TMU kan fungere som et nyttig supplement og bidrag i undervisningen. Den er høyst aktuell som innsatsfaktor i alt fra doktorgradsundervisning til etter- og videreutdanning. Utvalget peker derfor på at Universitetet bør søke løsninger og ordninger som gjør at forskere ved TMU kan undervise, uten at dette får negativ effekt for pliktarbeidet rettet mot formidling og samlinger.

I tillegg til den omtalte universitetsundervisningen drives det en relativt omfattende kursvirksomhet rettet mot landsdelen, lærere, kulturarbeidere, museumsfolk og allmennheten. På særlig smale felt gir også det tekniske personalet ved TMU kurs.

2.2.1 Utvalgets anbefalinger for å styrke undervisningen og dens rolle

- A. Utvalget anbefaler at fagpersonalet ved TMU i framtiden skal kunne delta i undervisning både på Universitetet og i landsdelen. Det vitenskapelig personalet skal ha undervisningsrett, og universitetsundervisning skal ha prioritet.
- B. Utvalget anbefaler at det inngås klare avtaler om undervisning mellom TMU og gradsgivende avdeling. På den måten unngår man ytterligere reduksjon i hovedpliktene til

- fagpersonalet (forskning, arbeidet med samlingene og formidling). Tilsvarende gjelder undervisning ved andre institusjoner.
- C. Utvalget anbefaler at når TMUs personale underviser utover sin definerte undervisningsrett, må TMU kompenseres.
 - D. Utvalget anbefaler at Universitetet realiserer et tilbud om utdanning i *museumskunnskap*. Utviklingen av faget og undervisningen må skje i dialog mellom TMU og undervisningsmiljøene.
 - E. Utvalget anbefaler at det opprettes aspirantplasser til et visst antall studenter for å sikre en mer *yrkesrettet* undervisning. Dette vil samtidig sikre kontinuiteten i rekrutteringen av personell til kunst-, kulturhistoriske- og naturhistoriske museer.
 - F. Utvalget anbefaler at den tekniske staben som arbeider med konservering av kulturhistorisk materiale og de som arbeider med faget taksidermi, blir styrket i årene framover. Bakgrunnen for dette er at en slik styrking er nødvendig dersom dette personalet skal kunne delta i studentundervisning.
 - G. Utvalget anbefaler at det legges til rette for at TMU kan ta inn lærlinger på alle de fagfeltene som anses som viktige for landsdelens øvrige museer. Dette gjelder f. eks. lærlinger i fotografi, taksidermi, båtbygging og gartnerfag.

2.3 FORMIDLING

Formidlingen ved TMU kan betraktes i to perspektiv: Sett utenfra er det mange som mener og oppfatter at TMUs eksistens og legitimitet er synonym med formidling. Sett innenfra påpeker de ansatte og andre kyndige fagfolk at formidling er en funksjon av forskning og samling, noe som er spesielt viktig for et universitetsmuseum.

I et generelt perspektiv står formidlingsaktiviteten i et dilemma: Fra sentrale aktører og i sentrale dokumenter fra mange hold påpekes det hvor viktig aktiviteten er; den nye universitetsloven understreker universitetenes (nasjonale) ansvar for formidlingen, og samtidig er det vanskelig å få ressurser til og utvikle gode formidlingsarenaer og -prosjekter.

Ved TMU kan formidlingsaktiviteten tredeles; man produserer utstillinger, publikasjoner og aktiviteter. Universitetsloven poengterer universitetenes særlige ansvar for utstillingene. Det er utvalgets oppfatning at både utstillinger, aktiviteter og publikasjoner ved TMU har god kvalitet og et godt ry. Likevel peker utvalget på at man kan videreutvikle alle disse aktivitetene, med større deltakelse fra det øvrige vitenskapelige miljø ved Universitetet. Utvalget mener dette kan oppnås ved at Universitetet utvikler en ny formidlingspolitisk strategi, som rommer en kombinasjon av det beste i formidlingstradisjonene ved TMU med science-senteret og exploratoriet, utvekslingsordninger mellom fagfolk på fagenhetene, bruk av ny teknologi (som Internett), videreutvikling av Ottar, Way North og formidlingsavdelingen ved TMU, særskilt satsing på skoletjenesten, og materialiseringen av et nytt egnet bygg sentralt i Breivika som kan romme konsekvensene av denne strategien. Hovedsyftet med dette vil være å forbedre vitenskapens kontaktflate med allmennheten (lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt), styrke rekrutteringspotensialet for Universitetet, målrette aktivitet mot barn, unge og landsdelens befolkning osv. Utvalgets sonderinger med de øvrige fagenhetene konkluderer med at det er behov for et løft, støtte og et nytt type forum for å styrke formidlingsaktiviteten. Mange poengterer også at lokalisering i Breivika er vesentlig for å lykkes.

2.3.1 Utvalgets anbefalinger for å styrke formidlingen og dens rolle

- A. Utvalget anbefaler at Universitetet legger seg på en strategi hvor man styrker formidlingen ved Universitetet, og at TMU i framtiden får en sentral rolle i Universitetets forskningsformidling.
- B. Utvalget anbefaler at formidlingen ved TMU, det være seg i populærvitenskapelige publikasjoner eller utstillinger, bør gjenspeile et bredt spekter av Universitetets faglighet og forskningsresultater. Dette forutsetter at fagmiljøene ved Universitetet må delta både i selve planleggingen av det faglige innholdet og i oppbyggingen av utstillinger, aktiviteter o.a.
- C. Utvalget anbefaler at Universitetet utvikler en strategi som gjør bedre nytte av TMUs potensiale som vitenskapelig og formidlende institusjon. I et framtidsrettet perspektiv må TMUs bygg i Breivika utvikles til å bli en markant del av inngangsparsellen til universitetsområdet. Dette vil styrke Universitetets evne til rekruttering og allmennhetens tilgang til forskningens verden. Samtidig vil universitetsområdets egenverdi, dets bygg, kunst og øvrige fasiliteter kunne utnyttes til å synliggjøre verdens nordligste universitet som et aktivt forskningssentrum.
- D. Utvalget anbefaler at TMU også i framtiden skal drive med forskningsformidling og opplysningsvirksomhet av høy nasjonal og internasjonal kvalitet. Denne aktiviteten skal være rettet mot Universitetets studenter og ansatte, mot landsdelens befolkning, mot skoleelever (barn og unge), og mot andre nasjonale og internasjonale målgrupper.
- E. Utvalget anbefaler at TMU koordinerer et forum/utvalg for formidling med representanter fra forskjellige fagmiljø ved Universitetet i Tromsø.
- F. Utvalget anbefaler at Universitetet krediterer utstillingsproduksjon og annen formidling langt sterkere enn i dag. Dette er et nødvendig incentiv for å aktivisere en større del av Universitetets vitenskapelige personale i formidling.
- G. Utvalget anbefaler at Universitetet i Tromsø legger en bevisst strategi i forhold til å formidle vitenskap til barn og unge gjennom satsing og utbygging av en kvalitativt god skoletjeneste ved TMU, spesielt med tanke på rekruttering.

2.4 SAMLING

Samlingsaktiviteten kan på mange måter karakteriseres som "den stygge andungen" i omgivelsenes forståelse av aktiviteten ved Museet. Ved første øyekast synes noen å mene at den ikke er mye å bruke ressurser på, men så viser det seg etter hvert at det er en kjerneressurs i eksisterende og framtidig forskning og formidling, og som minne for samfunnet. I dag inkluderer samlingene ved TMU godt over 1 million nummererte objekter og over ½ million bilder/dias.

Situasjonen for samlingene ved TMU og Universitetet som sådan er *ikke* god. KUF har påpekt at departementet ser behov for en REVITA-plan fordi samlingene i Norge (under ett) lider under dårlige oppbevaringsvilkår og store restanser. Dette er et speilbilde av situasjonen ved TMU, hvor utvalget har fått dokumentert at det finnes store restanser, og at uerstattelige kulturelle og historiske verdier blir ødelagt på grunn av dårlige og manglende lagringsforhold. Ved TMU vil utvalget særlig peke på lyd- og billedmaterialets dårlige kår. Samlingenes kår og de konsekvenser det skaper betraktes av mange som en svært alvorlig situasjon. Universitetsloven understreker at universitetene har et særlig ansvar for forvaltning av de vitenskapelige samlingene. Utvalget vil understreke at det med samlinger mener *alle* samlinger ved *hele* Universitetet.

Som nevnt ovenfor er utvalget av den oppfatning at samlingene bør kunne utnyttes langt bedre som innsatsfaktor i både forskning og undervisning. Samtalene med de øvrige

fagmiljøene peker klart i retning av at de har samlingsbehov, og at også hos dem ødelegges det per i dag signifikant vitenskapelig materiale pga. dårlige magasineringsforhold. Utvalget anbefaler at det utvikles avtaler mellom TMU og de øvrige fagenhetene om overlevering og magasinerings av materiale. Universitetet bør f. eks. ta mål av seg å ha den beste referansesamling fra Nord-Norge og de arktiske egnene.

Med basis i samlingenes status, lovens tekst og de ressursparametere universitetene tildeles midler etter, kan utvalget se at Universitetet kan oppleve et dilemma. Utvalget anbefaler derfor at Universitetet intensiverer sitt arbeid mot departementene, for at også de skal yte sin skjerv. Utvalget understreker likevel at samlingenes betydning, og Universitetets ansvar for deres kår og fortsatte eksistens, synes klar. Utvalget har fått estimert et arealbehov som er flere ganger større enn de 1000 m² TMU disponerer i dag, for at man skal kunne fylle samlingsfunksjonen godt inn i den nære framtiden. Et nybygg i Breivika synes å være den anbefalelsesverdige langsiktige løsningen.

2.4.1 Utvalgets anbefalinger for å styrke samlingen og dens rolle

- A. Utvalget anbefaler at vitenskapelig materiale innsamlet ved Universitetet i Tromsø, *skal* magasineres med tanke på referansesamlinger og senere vitenskapelig bruk. Materialet tilknyttes TMUs magasiner i Breivika. Universitetet må utarbeide en samlings- og magasineringspolitikk i denne forbindelse, da det verken er ønskelig eller mulig å magasinere alt innsamlet materiale.
- B. Utvalget anbefaler at magasinene i det nye bygget utformes slik at de også kan romme Universitetets forskningsrelaterte arkiv.
- C. Utvalget anbefaler at TMU i framtiden skal fortsette med innsamling av gjenstander/objekter og annen form for dokumentasjon som fremmer forståelsen av kultur og natur i nordområdene. Materialet som innsamles skal oppbevares i magasin som bygges i forbindelse med et nytt Universitetsmuseum i Breivika. I denne forbindelse er det nødvendig med en nærmere oversikt over framtidige magasinbehov. Det vitenskapelige personalet ved TMU skal være ansvarlig for at dette materialet er forsvarlig dokumentert og magasinert.
- D. Utvalget forutsetter at materiale som leveres fra andre fagmiljø for magasinerings ved TMU, skal være katalogisert, konserverv/preparert og tilknyttet rapporter.
- E. Utvalget anbefaler at det nye bygget får en konserveringsenhet med ansvar for konservering av naturvitenskapelig- og kulturhistorisk materiale. Bemanningen ved enheten må også styrkes.
- F. Utvalget anbefaler at materialet i nåværende og framtidige magasin gjøres tilgjengelig for klarerte forskere og studenter, både i dets fysiske form og som databaser. Fagmiljøene må være ansvarlige for at dette arbeidet gjennomføres. Spesielle rom innredes med tanke på tilgjengelighet.
- G. Utvalget anbefaler at Universitetet bør ta mål av seg å ha den beste referansesamling fra Nord-Norge og de arktiske egnene.

2.5 BIBLIOTEK

Tilgang på gode bibliotekstjenester er ofte av avgjørende betydning for forskning og forskningsresultater. På grunn av beliggenheten påpeker utvalget derfor at bibliotekstjenesten må forbli et satsingsområde så lenge TMU ligger på Sør-Tromsøya. Før nybygget i Breivika står klart, er utvalget av den formening at partene må drøfte og utrede i hvilket omfang, og hvilken rolle, en evt. framtidig bibliotekstjeneste ved TMU skal ha. TMU og UB har per i dag bygd opp et relativt omfattende og unikt bibliotek på spesielle områder, lokalisert til museumsbygningen på Sør-Tromsøya. Denne tjenesten kan gjøres mer tilgjengelig.

2.5.1 Utvalgets anbefalinger for å styrke bibliotek tjenesten og dens rolle

- A. Utvalget anbefaler at TMUs forskningsbibliotek utvikles med god bemanning og bedre lesesalsfasiliteter så lenge TMU har sin nåværende lokalisering. Når TMU får egne lokaler i Breivika, bør biblioteksfunksjonen utredes.

2.6 LOKALISERING

Utvalget har betraktet lokaliseringen av TMU som så viktig at det har viet spørsmålet et eget kapittel. Når utvalget har reist spørsmålet om hva avstanden mellom Sør-Tromsøya og Breivika betyr for ressursutnytting og samarbeid, påpeker de øvrige fagmiljøene at den fysiske avstandsfaktoren reduserer muligheten betydelig for å få til fellesprosjekter. Det finnes dessuten ikke lokaler i Breivika som er egnet eller designet for å stille ut og organisere den typen aktiviteter TMU skal utføre.

Dette gjør at både det lokale og det internasjonale publikum ikke nødvendigvis ser den direkte og indirekte sammenhengen mellom aktiviteten på Museet og Universitetets aktivitet. Dette kan ikke betraktes som et fortrinn i rekrutteringssammenheng. Avstanden gjør også at mange studenter (på alle nivå) ikke oppfatter TMUs ressurser og innfallsvinkler til kunnskap, studier og forskning.

Utvalget peker også på at nye publikumsattraksjoner som Polaria, kan komme til å endre publikums preferanser og dermed påvirke besøkstallene ved TMU. Alternativet utvalget ser er å bruke det nye museumsbygget, Botanisk Hage og arealet rundt som integrerte deler av et tidsmessig nytt formidlingskompleks. *Beliggenhet* og *attraksjonsverdi* blir sentrale begrep dersom man skal gi gode tilbud til skoleelever og stimulere til at besøkstallene (om lag 100 000 per i dag) skal økes. Bare i Breivika Havn har man besøk av omlag 30 000 cruisebåtturister i året. Å sluse disse inn i Universitetets forskningsverden, kan bli et viktig ledd i internasjonaliseringen. Et utvalg som har utredet Høgskolen i Tromsø sitt framtidige arealbehov, har funnet arealene på Sør-Tromsøya ideelle til sitt bruk.

2.6.1 Utvalgets anbefalinger

- A. Utvalget anbefaler at Universitetet setter planleggingen av TMUs nye bygg i Breivika på dagsorden *nå*.
- B. Utvalget anbefaler også Universitetet å ta kontakt med Høgskolen i Tromsø, som ett ledd i forseringen av arbeidet med å få TMU lokalisert til Breivika.

2.7 MUSEET I LANDSDELEN

Et av de mest framtrepende trekkene utvalget finner når det har vurdert TMUs virke i landsdelen er at det fyller mange roller, og har gjort det i 125 år. Utvalget finner også at TMU nå stilles ovenfor krav og forventninger om å utvikle seg som museal institusjon, i en situasjon med krysspress mellom nedskjæringer og mangeartede forventninger fra ulike aktører.

Som *landsdelsmuseum* har TMU hatt et hegemoni som publikumsattraksjon, forskningsbase og kompetansesenter i bortimot 95 år. De siste 30 årene har imidlertid den nordnorske museumsverden utviklet seg til å romme 58 museer. Denne utviklingen har skjedd med hjelp og bistand fra Tromsø Museum, som i tillegg har fått rollen som universitetsmuseum. Utvalget finner at TMU opplever et skisma mellom rollene som landsdels- og universitetsmuseum, framvekst av nye museer, behov og forventninger om bistand, økonomiske nedskjæringer og krav om økt formidlingsevne. Dette forklarer nok langt på veg

kritikken enkelte i museumslandskapet retter mot TMU, om manglende vitalitet og innadvendthet.

I forholdet til *allmennheten* i landsdelen står likevel TMU i en særstilling innad i Universitetet. TMU betraktes av mange som *Universitetets ansikt utad* i forholdet til landsdelen, noe som er basert på formidlingsaktiviteten TMU driver. Kritikerne hevder likevel at integreringen i Universitetet bør speiles langt sterkere i TMUs formidlingsvirksomhet. Dette aktualiseres når utvalget finner at TMUs aktivitet i forhold til *skoleverket* har blitt redusert fra slutten av 80-tallet og utover, på grunn av minkende ressurser ved TMU, i kommunene og i skoleverket.

Det er mye som tyder på at TMU også står i en særstilling i forholdet til *forvaltningen*. Museet har i en årrekke forvaltet kulturminnelovens bestemmelser (og intensjoner) i forhold til undersøking, frigiving, graving og konservering av fornminner, noe som kom spesielt godt fram under Alta-saken. Rollen som forvaltningsorgan har endret seg i takt med at fylkeskommuner og fylkesmenn har bygd opp egne forvaltningsapparat. Forvaltningen retter nå forventinger mot TMU om å bistå forvaltningen med forskning og forskningsdata.

Utvalget finner grunn til å understreke at det oppfatter at forholdet til landsdelen er et svært viktig legitimitetsgrunnlag for Universitetet i Tromsø. I denne sammenhengen mener utvalget at de som hevder at Universitetets ansikt utad (altså TMU) i for liten grad speiler Universitetets totale virksomhet, har et viktig poeng.

2.7.1 Utvalgets anbefalinger for å styrke Universitetet og TMUs landsdelsrelevans:

Svært mange av anbefalingene i kapitlene foran vil kunne styrke TMU og Universitetets rolle i landsdelen, dersom de blir tatt til følge. Utvalget henviser derfor til dem, uten at de blir gjentatt nedenfor. Utvalget føyer til følgende punkter:

- A. Utvalget anbefaler at TMU skal kunne bistå landsdelens museer med råd, ekspertise, kurs i forbindelse med planlegging av utstillinger, i framtiden som i dag.
- B. Utvalget anbefaler at TMU fortsetter samarbeidet om Nordnorsk Museumsseminar med de øvrige museene i landsdelen.
- C. Utvalget anbefaler at Universitetet, på generelt grunnlag, legger en strategi hvor det styrker sitt forhold og sine bånd til landsdelen.